

Obsah :

1. Poutě na Karmel	1
2. Tajemství Jména	2
3. Teologie ženy	5
4. Mystické spojení s Marií	9
5. Matka mého Přitele	10
6. Ediční plán	16

1. POUTĚ NA KARMEL

Každé místo Bohem vyvolené má své vlastní poslání i svou atmosféru, stejně jako každý světec měl své místo v církvi, a každý svátek svůj význam.

S Kostelním Vydřím je spojena úcta k Panně Marii Karmelské. Poutě na Karmel jsou vyjádřením naší touhy po vnitřním životě, touhy vytrvale a vědomě dávat přednost Bohu a duchovním věcem před starostmi a problémy tohoto světa. A to v duchu té, která Bohu dala celou svoji bytost v každém okamžiku života. Tak se stala základem nového žití pro Boha, bez jakéhokoli vnitřního rozdělení, a postavila nejmocnější hráz proti zlu.

P. Marii Karmelskou vzýváme jako Matku našeho vnitřního života, Matku naší touhy po bytostném náležení Kristu v zápase o spásu světa.

Srdečně Vás zveme na letošní poutě v Kostelním Vydří.

Vaši bratři Karmelitáni.

Program poutí**11.7. malá pouť**

- mše sv.: v 8.00 a 10.00 hod.
- přítomen bude jako vzácný host generální představený Řádu karmelitánů John Malley

16.7. kněžská pouť

- mše sv. : v 8.00 a 10.00 hod.
- v 10.00 h. bude koncelebrovaná mše s. s brněnským sídelním biskupem otcem Vojtěchem Cikrlem

17.-18.7. velká pouť

- mše sv. : 17.7. v 19.00 hod.

18.7. v 7.00, 8.00, 9.30, 11.00 hod.**14.-15.8. pouť mladých**

- mše sv. : 14.8. v 19.00 hod.

15.8. v 8.00, 10.00 h.**10.10. růžencová pouť**

- mše sv. : 8.00 a 10.00 h.

2. TAJEMSTVÍ JMÉNA

- společný poklad židů a křesťanů

P. ETIENNE RICHER, komunita Blahoslavenství, Dolany u Olomouce

24.červen 1985 vyšel oficiální církevní dokument s názvem: **“Poznámky k správnému představování Židů a židovství v kázání a katechesi katolické církve”**. V tomto zásadním textu, který plně navazuje na prohlášení II.vatikánského koncilu o poměru církve k nekřesťanským náboženstvím - *Nostra Aetate*, se píše: **“Zdůrazníme-li eschatologický rozměr křesťanství, více si uvědomíme, že lid Staré a lid Nové Smlouvy při pohledu do budoucnosti vidí obdobné cíle: příchod či návrat Mesiáše - ač přitom vychází ze dvou odlišných hledisek.”**

Jiný, starší dokument, vydaný o velikonocích 1973 francouzskými biskupy, obsahuje též směrnici pro kazatele a katechety: **“Budeme se snažit představovat poslání tohoto lidu (židovského) jako « posvěcování Jména »**. Toto poslání činí ze života židovského národa požehnání pro všechny národy země.”

Oba dokumenty magisteria církve tady vyzývají k uvědomění si významu **“posvěcování Jména”** v poslání židovského národa a ke zdůraznění eschatologického rozměru Radostné zvěsti Ježíše Krista. Tyto dva požadavky jsou zcela konvergentní, neboť v bibli není nic eschatologičtějšího než zjevení Jména. Bůh zjevuje své Jméno vždy proto, aby ukázal, že je Vykupitel...

“Nejčistší olej je tvé jméno, proto tě dívky milují”, zpívá Snoubenka z Písňe písní (1,3). Její krásný zpěv by sám mohl stačit k tomu, abychom si uvědomili, že “Jméno” v mluvě bible evokuje Ženichovu přítomnost v Nevěstě. Božské Jméno, to je Bůh sám, jak se sám dává poznat. Posláním Izraele je nechat se obývat Božím Jménem, dát se prostoupit svatým olejem jeho pomazání. Bude-li vyvolený národ svému povolání věrný, budou všechny národy umět milovat toto Jméno, které je nad každé Jméno, a toužit po něm. Zjevuje-li je Bůh Izraeli (Ex 3, Ex 34), chce se tak vystavit riziku společenství s tímto lidem zdarma vyvoleným, chce se sám vydat rtům člověka, jeho modlitbě, šepotu jeho srdce. Jméno, Ha Šem, je v biblickém zjevení mnohem víc než pojem či abstraktní představa. Označuje Boha

snažícího se sdělit, že je Vykupitel, že je Otec veškerého milosrdenství! “Jméno”, vysvětluje Otec Manaranche, **“není dáno jako předmět, ale jako láska, která má být přijata. Nepřichází ukojit zvědavost, ale ucházet se o důvěru. Není určeno k poznání, ale ke vztahu. Zaručuje, že vztah je otevřený - a to, aby mohl růst... Všichni zamilovaní to dělají zrovna tak: začnou tím, že si sdělí jména a pak si vymění adresy, aby se mohli znovu sejit”** (André Manaranche: *Des Noms pour Dieu*). Žalmista, tak často velebící Boží Jméno, proto může zvolat: **“Jásotem tě budou oslavovat ti, kdo milují tvé Jméno”** (Ž 5).

Už v knize Exodus Bůh svěřuje své Jméno, aby ukázal, že je Spasitel. V planoucím keři je zjevuje Mojžíšovi poté, co ho povolal, aby vyvedl lid z Egypta (Ex 3). Po epizodě se zlatým teletem Bůh sestoupil na Sinaji v oblaku. Mojžíš zůstává s ním. Vzývá jeho Jméno a Hospodin přichází, slavnostně se představuje, a tak sám slavně obnovuje porušenou smlouvu: **“Hospodin, laskavý a slitovný Bůh, pomalý ve hněvu, plný milosrdenství a věrnosti”** (Ex 34,5-6).

Jméno Boží vyslovoval velekněz ve velesvatyni v údobí Chrámu pouze o Jom Kippuru, tedy v Den velkého Odpuštění. Modlitba Izraele vzývá Boha jako Vykupitele. Se vzýváním Jména v prosbách za odpuštění se setkáváme v celých dějinách vyvoleného národa. Poslyšme proroky: **“Jsi přece náš Otec! Abraham nás nezná, Izrael, ten o nás neví. Hospodine, tys náš Otec, náš vykupitel odedávna, to je tvé jméno”** (Iz 63,16); **“každý, kdo vzývá Hospodinovo jméno, se zachrání”** (Jl 3,5). Vidíme, proč tedy mohl Petr při setkání s Kornéliem říci: **“O něm vydávají svědectví všichni proroci, že skrze jeho Jméno dostane odpuštění hříchů každý, kdo v něho věří”** (Sk 10,43). Papež Jan Pavel II. napsal v encyklice *Dives in Misericordia*: **“Milosrdenství nejenom patří k samotnému pojmu Boha, ale poznamenává také život celého izraelského národa i jednotlivé jeho syny a dcery. Je obsahem vroucí důvěrnosti k jejich Hospodinu, obsahem jejich rozmluvy s ním...”** - neboť jeho Jméno je nekonečné milosrdenství!

Toto tajemství Jména, tak drahé našim židovským bratrům, by nám, křesťanům, nemělo být méně drahé. Vtělení Slova je vtělení Jména. Jméno Boží přebývalo v oblačném sloupu, ve Stanu Setkávání a pak v Chrámu, aby ho mohli Izraelité vzývat. Aby však mohla přijít spása, musí se toto Jméno přiblížit naší tělesnosti ještě více, až do krajnosti: tím, že v ní bude přebývat. Posvěcování Jména (Kiduš Hašem), toto

poslání izraelského národa, jemuž bylo Jméno zjeveno, Kristus nezrušil, ale naplnil. Jméno Ježíš znamená: "Já jsem ten, kdo vás zachraňuje". Ježíšem se zjevení Jména - a tedy i zjevení milosrdenství - završuje!

"Jméno" bylo v prvotní církvi bezpochyby častým označením Spasitele. Svědčí o tom mimo jiné i Skutky apoštolů. A první křesťané sami sebe nazývali, v protikladu k pohanům, ctitelům falešných bohů: "ti, kdo vzývají Jméno Páně". Tento obrat velmi hojný v První Smlouvě a v židovské tradici tedy nakonec označuje samu křesťanskou totožnost. Aby to umožnil, Bůh už dříve zvěstoval ústy proroka Jóaia: "Vyleji svého ducha na každé tělo ... každý, kdo vzývá Hospodinovo jméno, se zachrání" (Jl 3,1). Ve 2.kapitole Skutků apoštolů Petr používá těchto Jóelových veršů, aby ukázal, že eschatologická doba je už zde, že Duch je dán všem, že Jméno Páně už mohou vzývat všichni, a že Pán, jehož Jméno se má vzývat, je vzkříšený Ježíš.

Na začátku 1. listu Korintánům Pavel zdraví křesťany jako ty, kdo "vzývají jméno Pána Ježíše Krista, Pána svého i našeho" (1 Kor 1,2), a o několik kapitol dále praví: "Nikdo nemůže říci, že Ježíš je Pán (tedy, že on sám je Jméno), leč v Duchu svatém" (1 Kor 12,3). Vidíme tedy, jak cenná je biblická teologie Jména k pochopení Nového zákona.

Projděme si Skutky apoštolů: "V nikom jiném není spásy. Neboť pod nebem není lidem dáno jiné jméno, v němž bychom mohli dojít spásy" (Sk 4,12), pro toto Jméno apoštolové trpí příkoří (Sk 5,41), v něm jsou křtěni věřící, toto Jméno vzývají, a Pavel, který se "kdysi domníval, že musí podnikat všechno možné proti jménu Ježíše Nazaretského" (Sk 26,9), při svých apoštolských cestách poznal, že nelze nést národům jeho Jméno, aniž by při tom člověk zakusil mnoho utrpení (viz Sk 9, 15-16). Co verš, to odraz kázání, katechese a liturgie prvních časů církve, o to cennější, že zcela zjevně hluboce zakořeněný v židovské tradici.

Mohou-li učedníci Vzkříšeného, ti ze Skutků apoštolů, stejně jako ti dnešní i budoucí, vzývat jeho Jméno, je to proto, že se stali, Židé i pohané, údy jeho těla, "lidem jeho Jména" (Sk 15,14), tedy lidem zasvěceným jeho milosrdenství, který je má žít a o něm svědčit. "Jestliže tedy ústy vyznáváš, že Ježíš je Pán, a v srdci věříš, že ho Bůh vzkřísil z mrtvých, budeš spasen" (Řím 10,9).

Šelma^{*)}, protivník Boží, nemá jméno, ale číslo. Šelma je číslo a v číslo proměňuje i člověka, jehož jistý autor nazývá

"člověkem kvantity ^{xx)} ". Ale Bůh se Mojžíšovi představuje jménem a i jeho volá jménem. Proto se Ježíš, "nový Mojžíš" a velekněz nové Úmluvy, může modlit: "Otče svatý, zachovej je ve svém jménu, které jsi mi dal" (Jan 17,11). Otče veškerého milosrdenství, posvět se Jméno tvé, přijmi nás ve své otcovské lásce, neboť jsme tvé děti... "... pro slávu svého jména nás vysvobod'..." (Ž 79).

^{*)} Šelma, která vystupuje z propasti (Zj 11,7): císař Nero (poznámka redakce).

^{xx)} člověk lidské masy (davu) (pozn.redakce)

3. TEOLOGIE ŽENY

P. Metoděj Minařík O.Carm.

Dnes se mnoho mluví o různých teologiích: o teologii církve, teologii laiků, teologii chudoby, teologii práce a j. Tím se myslí, jaké je to či ono v očích Božích, jaké úmysly s tím Bůh má, jaký cíl tomu dal.

Jsmo mariánský řád. Panna Maria se na hlavních místech Písma sv. nazývá ženou, i Pán Ježíš ji v evangeliu oslovuje jen tímto slovem "Ženo". Měli bychom proto znát teologii ženy.

Žena - obraz Ducha svatého

Bůh stvořil člověka k svému obrazu a podobě. Člověk je obraz Boha, a to je to největší, co lze o něm říci. Z celého Písma sv. vyplývá, že žena je obraz Ducha svatého, jeho viditelná podoba.

V Božím zjevení je Duch svatý láska Otce a Syna, připisuje se mu duchovost a svatost: jeho jméno je "Duch svatý", život ("věřím v Ducha svatého, Pána a dárce života"), světlo, žár, čistota, radost, pokoj, síla, plnost, pronikavost, prostota, útěcha ("Utěšitel"), láska. Přirovnává se k holubici, k vodě, k řece ("vylíj na vás Ducha svatého"), k vánku ("vítr vane, kam chce...", tak je to s každým, kdo se narodil z Ducha"), k ohni, k plameni, k jazyku, k srdci, on je duše všeho. Sv. Marie Magdaléna de' Pazzi, karmelitka, jejíž úmrtí a svátek je

v květnu, přijala ve svatodušní oktávě Ducha svatého v těchto různých podobách.

Ideální obraz Ducha svatého je Panna Maria - Žena. Ona je pravá představitelka Ducha svatého, jeho nástroj (sv. Efrém ji nazývá harfou Ducha svatého), jeho dílna, působiště (zastínil ji a utvořil v ní tělo Ježíše Krista, Syna Božího, a skrze ni udílí všechny milosti jím zasloužené, je Prostřednicí všech milostí). Ona je tou pravou holubicí Ducha svatého, v jejíž podobě se zjevil. Krásný titul "Holubice Ducha svatého" odpovídá titulu Ježíše Krista "Beránek Boží".

Toto určení představovat Ducha svatého má nejen Panna Maria, "požehnaná mezi ženami", ale každá žena a všechny ženy všech stavů, dívka, panna, snoubenka, nevěsta, manželka, matka, vdova, činná žena i nazíravá, svatá i nesvatá.

Nezdá se pravděpodobné, že všechny ženy mají představovat svatost, duchovost Ducha svatého. Většina na to nemyslí. Spíše se zdá, že zlý duch je činí svými nástroji než Duch svatý. To je ovšem naše chyba, že posuzujeme věci podle zdání nebo svých názorů, másto toho, co nám Bůh zjevil. Ježíš odpovídá ďáblu: "Je psáno". - "Spravedlivý žije z víry", a ne ze svých názorů a zdání. Naše slabost spočívá v tom, že posuzujeme věci podle sebe a děláme z věcí božských věci lidské, snižujeme je a bereme jim sílu.

Špatné ženy spíše dokazují pravdivost svého pravého poslání. Když se něco pokazí, stává se opakem toho, čím to má být. Podle starých zásad: *Corruptio optimi pessima* - zkáza nejlepšího je nejhorší; a: *Extrema se tangunt* - krajnosti se dotýkají. Můžeme jít opačnou cestou: ze zkažené věci soudit na nezkaženou; čím horší je něco zkaženého a čím víc zla to napáchá, tím lepší je to nezkažené; z velikosti ztráty usuzovat na velikost ztraceného.

Bůh dosáhne vždy svého cíle. "Tak tomu bude s mým slovem, které vychází z mých úst: nenavrátí se ke mně s prázdnotou, nýbrž vykoná, co chci, vykoná zdárně, k čemu jsem je poslal" (*Iz 55,11*). Všechny ženy budou sloužit tomuto plánu, tak či onak, ať chtějí nebo nechtějí, a to stále víc. Dějiny spásy ukazují, že Bůh dělá své plány čím dál viditelnějšími. V tom smyslu několik světců předpovědělo (nejlépe sv. Ludvík Maria Grignon), že Bůh na konci světa ukáže Marii v celé její kráse a velikosti. Můžeme říci, že Duch svatý ukáže Marii v plném světle, čím ona je pro něho, jako svou podobu, svou prostřednici, svoji snoubenku, ženu Boží. Papež Pius XII. se vyjádřil, že

nejcharakterističtější rys naší doby je stále vzrůstající úcta k Panně Marii. Nyní se zdá být zastíněna, ale Bůh jedná vždy tak, že napřed se jeví jako poražený, aby se tím jasněji ukázalo jeho vítězství.

Bůh tím, že ukáže Marii - a to si málo uvědomujeme -, ukáže velikost a krásu ženy vůbec. To ovšem nebude bez boje. Sv. Jan od Kříže říká, že Bůh vždy dovoluje ďáblu napadat jeho dílo, aby nemohl nikdy říci, že - kdyby byl měl možnost - že by jeho dílo zničil a on zvítězil. Snad největší a nejzajímavější boj v dějinách světa je boj mezi ďáblem a ženou. Od začátku až do konce. "Mezi tebe a ženu položil nepřátelství..." (*Gn 3,15*). "Pak se objevilo na nebi veliké znamení: žena oděná sluncem..." (*Zj 12,1*). Jak vidíme, tento boj je stále prudší, až na konci vyvrcholí, jak je vidět z řečí Pána Ježíše o konci světa.

Žena - protějšek Boha

Bůh ve zjevení v Písmě sv. přirovnává svůj vztah k svému stvoření ke vztahu mezi mužem a ženou. Sebe představuje jako muže a stvoření jako ženu. Mluví o své snoubence, manželce, ženě. Kdo je jí? Tak ve Starém zákoně nazývá svůj vyvolený národ (u proroka Ozeáše v 2.kap. i jinde a v celé Písni písní). V Novém zákoně církev, svatý lid Boží. Kristus je ženich, církev je jeho nevěsta (*Jan 3,29*). Vztah mezi mužem a ženou v manželství znázorňuje vztah mezi Kristem a církví: "Muži, každý z vás ať miluje svou ženu jako Kristus miloval svou církev a vydal sám sebe za ni... Toto tajemství je veliké; mám na mysli vztah Krista a církve" (*Ef 5, 25-32*). Sv. Pavel píše Korintanům: "Mám vás tak žárlivě rád jako Bůh. Já jsem přece připravil vaše zasnoubení jedinému muži a musím vás představit Kristu jako čistou pannu" (*2 Kor 11,2*). Konečný sňatek Krista s církví bude na konci světa "Nadešla Beránkova svatba, jeho nevěsta se připravila" (*Zj 19,7*). "A uviděl jsem svaté město, nový Jeruzalém, jak sestupuje z nebe od Boha; bylo vystrojeno jako nevěsta okrášlená pro svého ženicha... Pojď, ukážu ti nevěstu, choť Beránkovu" (*Zj 21,2-9*). Duch i nevěsta volají: "Přijď!" (*Zj 22,17*). Poměr mezi Kristem a církví je jako mezi duchem a tělem. Muž zde představuje ducha, žena tělo. "Muž je hlavou ženy, podobně jako Kristus je hlavou církve, sám spasitel svého (tajemného) těla... Muži, každý z vás ať miluje svou ženu, jako Kristus miloval církev a vydal sám sebe za ni..." (*Ef 5,23-25; též 1,23*).

Nakonec je celý svět jako Boží snoubenka. Bůh jej stvořil

z lásky, ke své oslavě, a miluje jej celou svou láskou. Když se Boží Syn stal člověkem, zasnoubil se, jak říkají již církevní Otcové, s celým stvořením, vždyť skrze něho a pro něho je jeho Otec v Duchu svatém stvořil. On je slunce Boží, které vychází jako ženich ze své svatební komnaty, nic se nemůže skrýt před jeho žářem (Ž 18,6-7). Svět má vracet svému Tvárci a Vykupiteli jeho lásku a slávu jako žena svému muži, z něhož vyšla. Odpad od Boha je označován v Písmě sv. jako cizoložství. V poslední knize Pisma sv. je popisován jako veliká nevěstka, matka nevěstek, vyšperkovaná, plná smilství, zpitá krví věřících a krví Ježíšových svědků (Zj 17,1-6 ; srv. též 14,4). Bůh i zde dosáhl od svého tvorstva, co od něho očekával. Stvořil Ženu, svou Matku, Snoubenku, Spoluvykupitelku, Ženu Boží Pannu Marii. Obdařil ji vším, co mohl něčemu stvořenému dát, učinil ji plnou milosti, to je účasti na své božské přirozenosti. Ona jediná se mu úplně celou bytostí odevzdala a jménem svým i jménem celého tvorstva ho s nejvyšší možnou touhou, láskou, čistotou a svatostí přijala, s ním spolupracovala a jej Bohu Otcí obětovala za spásu světa, a spolu s ním sebe i všechny, jak se Bohu slušelo.

Proto může Panna Maria říci, že Bůh si přeje zasvěcení celého světa jejímu Neposkrvněnému Srdci a že její Neposkrvněné Srdce zvítězí. Pán Ježíš totiž přivede všechny své vykoupené k této neposkrvněnosti a slávě Duchem svatým k oslavě své i svého Otce.

Otce nejvýš oslavil jeho Syn, náš Pán Ježíš Kristus, Prostředník mezi Bohem a lidmi, Bůh a spolu člověk. Bůh však, jak vidíme, chtěl, aby mu i pouhé stvoření vzdalo chválu, jaké je schopno. A v tom Panna Maria, Žena, zastupovala celé tvorstvo: je tvorstva koruna. Ona je ideální tvor. Pán Ježíš řekl : Kdo vidí mne, vidí mého Otce, Boha. Ona mohla říci: Kdo vidí mne, vidí dokonalého Božího tvora. Naprosto uznala své nic, že má vše od Boha. A to je pokora, to jest pravda. "Bůh se staví proti pyšným, ale pokorným dává milost" (Jak 4, 6 ; 1 Petr 5,5). "Budou mě blahoslavít všechna pokolení, neboť Bůh shlédl na svou nepatrnou služebnici". Splnila dokonale jeho vůli, a v tom záleží dokonalost tvora. "Staň se mi podle tvého slova !" Ona je prototyp, pravzor tvora, žena, veliké znamení pro všechny (Gn 3,15 ; Iz 7,14 ; Jan 19,26 ; Zj 12,1).

Závěr

Sv. Bernard volá v jednom kázání : "Žena mezi sluncem a měsícem, Maria mezi Kristem a církví! Je velká příbuznost,

obdivuhodná spřízněnost slunce a ženy. Právem se podivuješ, ale zuj boty s nohou a odlož pleny tělesných myšlenek, toužíš-li přistoupit." Víme, co řekl Ježíš o pohledu na ženu (Mt 5, 28). Kdo dospěje k Bernardovu pohledu na ženu, vyjde z dusného temného sklepa do Božího čistého jasného světla a nebeského pokoje. Hřích dělá z ženy nástroj nečistého ducha, svatost ji činí nástrojem Ducha svatého. Příkladem je svatá Marie Magdalena v evangeliu, z které Ježíš vyhnal sedm zlých duchů (Mk 16,9). Hledejme v ženě Ducha svatého a nalezneme jej v ní.

Duch svatý si nalezne ženy, spojí je a skrze Pannu Marii z nich utvoří své učednice. To budou apoštolky posledních dob. Tato proměna, kterou učinil Pán Ježíš s ženou, vyzařuje již v prvních dnech vykoupeného světa, ve dnech velikonočních, když se zjevil On i andělé ženám, z jejich proměněného chování, z jejich lehkosti a duchovní radosti a proniknutí do nadpřirozeného světa. "Nalezne však Syn člověka na zemi víru, až přijde ? " (Adventní antifona).

4. M YSTICKÉ SPOJENÍ S MARIÍ - V. část

" Ještě další věc mi dává božská dobrota zakoušet, co se týče mariánského života, a to, že tento život v Marii a pro Marii, s Marií a skrze Marii, je zároveň životem v Bohu, pro Boha, s Bohem a skrze Boha. Může se žít s tak velkou jednoduchostí, důvěrností a otažitostí ducha, jako život v samém pouhém božství, takže v té době velmi málo jdou spolu nebo zůstávají v duchu představy o Mariině osobě. Duch ji dovede pojímat jako tak jedno s Bohem a v Bohu, že sotva činí nějaký rozdíl. Paměť, rozum a vůle se tak klidně, prostě, tak důvěrně a mile zaměstnávají, že duše může sotva postihnout, jaké nebo které činnosti tu v duši probíhají. Ale matněví a cítí, že paměť se zaměstnává velmi prostou vzpomínkou na Boha a Marii ; rozum se zaměstnává pouhým čistým a jasným poznáním přítomného Boha či jeho nazíráním, jakož i Marie v Bohu ; vůle se zaměstnává velmi klidným, důvěrným, lahodným, něžným a zároveň velmi duchovním milováním a láskyplným přilnutím k Bohu a Marii. Říkám duchovním milováním, protože láska tu, zdá se, probleskuje a je činná v nejvyšší stránce duše, s vyloučením nižší stránky smyslových mohutností, a tak přiměřeněji k tomu, aby došla k důvěrnému sjednocení s Bohem, vnoření v něho a spojení s ním, a zároveň s Marií a v Marii.

Když se duševní mohutnosti tak vznešeně a dokonale zaměstnávají řečenou vzpomínkou, poznáváním a milováním Boha a Marie, vzejde z toho tak důvěrné a pevné přilnutí celé duše k Bohu a Marii, že sjednocení láskou se všichni tři, zdá se, stávají jedno - totiž Bůh, Maria a duše - jako by tito tři splynuli, byli pohlčeni, vnořeni v jedno a byli přeměněni v jedno.

Toto je vrcholný a nejvyšší cíl, ke kterému může duše v mariánském životě dospět. Je to jediný plod a hlavní úkon tohoto cvičení a lásky k Marii, v tom smyslu, že ona je prostředek a pevnější pouto, kterým se duše spojuje s Bohem. A tak Maria dodává stravu a pomoc milující duši, aby mohla trvaleji a dokonaleji dojít k nazíravému, spojnému a v Boha přetvořujícímu životu a vytrvat v něm.

5. "MATKA MÉHO PŘÍTELE"

Dvě úvahy o mariánské zbožnosti

Reinhard Körner OCD

Dejme tomu : jsou krásnější mariánské obrazy. Ale tento zde je nejstarší, který se nám zachoval ; pochází z první poloviny 2.století a sloužil jako obraz pobožnosti římským křesťanům, kteří se shromažďovali v těžkých letech pronásledování u podzemních hrobů svých zesnulých v Priscilliných katakombách k modlitbě a eucharistii. A obsahuje hlubokou výpověď, která i nám křesťanům dneška může dát cennou orientaci.

Maria sedí na židli a drží s mateřskou něžností dítě v náruči, motiv tisíckrát opakovaný v průběhu staletí, který chce znázornit Mariin vroucí vztah k Ježíši, jejímu a Božímu Synu. Pozoruhodná však - později sotva kdy opakovaná - je zde na obraze třetí osoba : vlevo vedle Marie a dítěte stojí prorok - umělečtí historikové hádají : Bileám nebo Izajáš ? - , který jednou rukou ukazuje na Ježíše, druhou rukou na hvězdu vlevo nad Mariinou hlavou (hvězda je ovšem po staletích sotva znatelná). Je-li to Bileám, jsou pro theologický význam tohoto gesta nasnadě jeho slova z knihy Numeri (24,17) : "Vidím jej, ne však přítomného, hledím na něj, ne však zblízka. Vyjde hvězda z Jákoba, povstane žezlo z Izraele." Je-li to Izajáš, myslí se asi

jeho radostné zvolání : "Povstaň, rozjasni se, protože ti vzešlo světlo, vzešla nad tebou Hospodinova sláva" (Iz 60,1). Ať je to kterýkoli z nich, římští křesťané nechávají Božího muže Starého zákona říci, kdo na tomto obraze představuje hlavní osobu.

Nejstarší nám zachovaný mariánský obraz je obraz Krista. Když se pozdější generace dívají na vyobrazení Matky Boží, jsou po staletí vždy znovu v pokušení dívat se napřed nebo docela výlučně na Marii. Dítě v její náruči se pak stává, takový máme při zpětném pohledu dojem, jen nutným "přídavkem", "atributem", který odlišuje tuto ženu od jiných svatých žen a činí ji Matkou Boží. Důvody pro to jsou jistě mnohé. Vysvětlují se mezi jiným z jednostranného, z části přímo nesprávného "obrazu Boha", který se vloudil do církevního hlásání a do praktikované zbožnosti. Když Bůh Otec je věřícím představován jako "rozhněvaný" nebo dokonce "uražený" vládce a Kristus jako urozený "soudce světa", obracejí se - přímo v jakési "vnitřní nutné sebeobraně" - na Matku Boží, která má víc porozumění, aby přes ni u jejího Syna vyprošovali milosrdenství. Ještě v poutní písni z roku 1948 slyšíme "Když tvá prosba prosí s námi, nemůže se nám tvůj Syn uzavřít." A když jsou "mužské vlastnosti" Boží příliš jednostranně zdůrazňovány - teprve papež Jan Pavel I. měl odvahu volat spontánně přes náměstí sv.Petra "Bůh je (také) moje matka !" - tu hledají "ženské a mateřské vlastnosti", které u Boha nenacházejí, u "božské Matky". "Tvůj plášť je zlatý stan, utkaný z mateřské lásky. Rozprostři jej nad světem, aby nikdo nezůstal bez matky", zpíváme v téže mariánské písni. Aby tento názor opravili, navádějí hlouběji pohlížející pastýři církve ve všech dobách k tomu, jít "skrze Marii ke Kristu". Avšak tento cenný návod autentické křesťanské zbožnosti posloužil rychle opět k potvrzení postoje, který měl být původně tímto návodem překonán. Místo druhých dvou slov byla podtrhována první dvě : "skrze Marii ke Kristu" ... Wolfgang Beinert, profesor katolické theologie v Rezně a mezinárodně uznávaný mariolog, k tomu píše: "Soteriologické problémy církve od 12.století až do reformace ... měly za následek spíše bezprostřední příklon k její osobnosti jako velké přímělkyni a prostřednici. S tím byly pak spojeny formy a způsoby mariánské zbožnosti, dnes stále více vnímané jako problematické, které vedly také se strany reformovaných církví vůbec k odklonu od Marie". Nejstarší mariánský obraz ukazuje pozorovateli cestu k postoji víry, kde Ježíš Kristus stojí v centru ; přišel, aby nám přinesl "Světlo" od Boha, který je "Láska". Ne

naposledy byl na Druhém vatikánském koncilu (1962-65) a v následujícím pastýřském listě papeže Pavla VI. o *"pravém pěstování a rozvíjení mariánské úcty"* tento původní názor potvrzen jako autenticky křesťanský. Při zpětném pohledu může dnes Wolfgang Beinert psát : *"V heslovitém souhrnu se tedy dá říci, že pozornost křesťanů byla v prvních jedenácti stoletích vedena od Krista k Marii ; mezi 12. a 20. stoletím vedla přes Marii ke Spasiteli. Nyní křesťané hledají s Marií cestu ke společnému Bohu, kterého nám Pán hlásal jako trojjedinou Lásku."*

U křesťana by chybělo to podstatné, kdyby žil bez Marie ; to rovněž vyjadřuje nejstarší mariánský obraz. Ježíš, hvězda, plná světla, která vyšla nad světem, je zde znázorněn společně s Marií. Máme před sebou obraz Krista s Marií.

Od raných dob si věřící byli vědomi, že Marie má v dějinách Boha s lidmi velký význam. Syn Boží mohl přijít na svět, protože Mirjam z Nazareta se spolehla na volání, které bylo adresováno zcela speciálně jí. Jak k tomu došlo, že Bůh ji zavolal a ona řekla Ano, to zůstane a smí zůstat navždy jejím tajemstvím. Římští křesťané 3.století znali stejně jako my z této události jen slova evangelisty Lukáše (1,26-38), která nejsou zprávou, ale spíše meditací a kázáním o začátku příběhu povolání Marie. Johannes Bours, dlouhá léta spirituál kněžského semináře, píše po promeditování tohoto textu : *"Není-li to něco neslýchaného, že Bůh nedisponuje svým Ano jako shora, ale že pro Boha je to něco jako rozhovor se svobodou člověka, poselství a dotaz k Marii - jaká to známka Bohem poskytnuté důstojnosti člověka ! Bůh nechává své Ano uzrát v Ano člověka."* Maria říká Ano. Na toto Ano se orientovali lidé od prvních křesťanských generací až po naše dny. *"Staniž se mi podle slova Tvého"* - to jsou slova, která jsou pro následování zprvu příliš velká, která však se stávají měřítkem a která toho, který je slyší, stále znovu slyší, mohou přemoci. Teprve Mariino Ano vůbec umožnilo mnoho tisíc Ano. Tak mnohé "Jsem připraven" pro zcela osobní dobrodružství křesťanského života, tak mnohé "Zde jsem" pro řádové povolání nebo pro kněžské svěcení ... uzrálo v hodinách zápasů a proseb na Mariiných slovech.

Mariánské obrazy křesťanských století, obrazy Krista s Marií, ukazují, co je víra : víc než pouhý "světový názor" a zachovávání a zastávání křesťanských obyčejů, nýbrž důvěřující a důvěrné společenství mezi Bohem a člověkem- jako Mariino a spolu s Marií, "Matkou mého přítele".

Mariánská zbožnost ve spiritualitě Karmelu *)

Kdykoli na to přijde řeč: v rozhovoru o víře, v diskusním kroužku exerciční skupiny - téma "mariánská zbožnost" je stálou diskusní otázkou. A nezřídka se rychle vykristalisují posice : ctitelé Matky Boží z Fatimy a Medžugorje na jedné straně, kritici ve jménu "feminismu" na straně druhé, uprostřed milovníci "krásných starých mariánských písní", tiší a "misionářští" zástupci mariánsky laděných hnutí a společenství, k tomu všichni ti - v takovém kruhu se většinou nejméně dostanou ke slovu - kteří ještě hledají vyváženou, uskutečnitelnou mariánskou zbožnost. Plní očekávání pak všichni hledí na pátera, který přece patří k mariánskému řádu a asi najde vysvětlující slova. Tedy, mnohými očekávané potvrzení duchovní tradice Karmelu nemohu vždy podat, ale měkolik orientačních pomůcek - to ano.

Jsou to především, to říkám svým diskusním partnerům, dva základní rysy, které se v tom ohledu táhnou dějinami Karmelu. První se dá vyjádřit vzorcem:

S Marií jako Maria před Bohem.

Už velmi časně se vypravuje v našem řádě legenda, že prý Maria spěchala po svatodušním zážitku do karmelských hor a vstoupila ke karmelitánům. Později - hlavně ve Španělsku - ji rádi představují v hnědém hábitu a oblečenou do škapulíře. Maria je jedna z nás, chtějí tím říci ; žijeme s ní a ona žije s námi. První poustevníci zřizují malý mariánský kostel uprostřed svých poustev, nazývají Marii svou "Patrona (Matkou)" a "Domina (Paní)", brzy však také svou "Sestrou" a sebe samy "bratry naší milé Paní z hory Karmel". Od Marie chtějí vyčíst, jak je možno se otevřít skutečnosti Boha a žít s ním v trvalém spojení. S Marií jako Maria stojí oni před Bohem. - Škapulíř, který chtěli nosit později i věřící různých povolání a stavů, se stává znamením tohoto života, cosi jako "odznak" těch, kteří v mariánském smýšlení odhalují svůj životní styl.

Alžběta z Dijonu napíše ve své duchovní závěti : *"Zdá se mi, že postoj Panny je vzorem uniřných lidí, t.j. těch, které Bůh povolal, aby bydleli v nitru, v nekonečné hloubce své duše. Jak pokojně, jak usebraně se ujímala všech úkolů a udržovala se v pohotovosti k nim ! Jak byly přece i nejušednější zážitky prozařovány Božím světlem."*

Terezie z Avily viděla v Marii vzor odevzdání a pokory, Jan

od Kříže nacházel v ní uskutečněno, co měl před očima jako cíl (pozemského!) života: ona je ta, která je stále a trvale sjednocena se skrytě přítomným Bohem.

V době, kdy mariánská zbožnost vyhání zvláštní květy, píše Terezie z Lisieux : *“Jak ráda bych se byla stala knězem, abych kázala o Panně Marii... Zprvu bych byla ukázala, jak málo je znám život sv. Panny. Neměly by se o ní říkat žádné nepravděpodobné věci, věci, o nichž nejsme přesně zpraveni.”* Skutečná Maria ji zajímá ; nechce žít se zbožně vykreslovanou ideální postavou, ale s Marií z Nazareta, jak nám ji přibližují evangelisté. Také Terezie chce říci : Maria je jedna z nás. Svěťice z Lisieux je si *“dobře vědoma, že sv. Panna je královnou nebe i země. Je však více Matkou než Královnou.”* Kriticky říká kazatelům a mariánským ctitelům tehdy i dnes : *“Sv. Pannu nám představují často jako nepřístupnou. Měli bychom však ukazovat, že je napodobitelná...”*

S Marií jako Maria před Bohem - v srdečné lásce a náklonnosti, a přece strážlivě, bez přehánění a zbožně podávaných nesrovnalostí: to je způsob, jak Otcové a duchovní vzory Karmelu chtějí uskutečňovat mariánskou zbožnost.

Druhý základní rys z duchovní tradice Karmelu, který ve svých diskusních kroužcích představují, bych chtěl - jistě pro mnohé uši zprvu trochu “provokativně” - formulovat takto :

Skrze Krista k Marii

U světců našeho řádu lze učinit zajímavé zjištění : Jan od Kříže vděčí Marii za záchranu svého života v časném dětství a už jí to nikdy nezapomene ; Terezie z Avily a Terezie z Lisieux, jedna ve 12, druhá v 10 letech, prosí Marii , aby jim nahradila časně zesnulou matku, a zasvěcují jí svůj život od Alžběty z Dijonu víme, že se jí na každé mariánské slavnosti *“zase svěřila a ... vrhla znovu s neotřesitelnou důvěrou do její náruče ...”* A přece: ve spisech světců Karmelu, ano dokonce v jejich dopisech a osobních záznamech se Maria nevyskytuje! V šesti-svazkovém souborném díle Terezie z Avily je o ní řeč jen na deseti místech - včetně dvou důležitých, tří nedůležitých; u Jana od Kříže na třinácti, přičemž jedenáctkrát se o Marii jen zmiňuje; k větám u Terezie z Lisieux již citovaným přibývají již jen nemnohé ; u Alžběty se rovněž nevyskytuje mnoho a u Edity Steinové se, nehledě na krátké zmínky, hledá opravdu marně. S tím se shoduje, že v řeholi Albertově, nejstarším duchovním dokladu Karmelu, vztah k Marii zcela chybí...

Podle mých znalostí řádových světců to lze vysvětlit jen takto : naši Otcové a duchovní vzory žijí christocentricky a theocentricky, t.j. Kristus a trojjediný Bůh stojí ve středu jejich zbožnosti. Kristus, Otec a Duch sv. jsou vniřní “partneři k osloven” jejich modliteb. Nemusí jít teprve “skrze Marii ke Kristu”. (Tato známá formulace chce původně jen říci, že se u Marie nesmí zůstat stát, nikoli však, že každá cesta ke Kristu musí vést přes Marii !) Poznali Vtěleného jako Boha, jemuž se mohou svěřovat přímo, aniž potřebují zprostředkování “Matkou plnější porozumění” (jaký to obraz Krista a Boha !). To se pak přiměřeně odráží v jejich duchovních záznamech. A protože chtějí jiné přivést rovněž k této christocentrické zbožnosti, jsou také o Marii a mariánské zbožnosti v jejich dopisech a naučných spisech relativně řídké a jen skrovné zmínky.

Svým christocentrickým a theocentrickým životem se však karmelští světci dostávají také k Marii. Kdo se snaží o skutečného, biblického Ježíše Krista, ten nemůže pominout jeho Matku!

Můj spolubratr P.Ulrich Dobhan OCD, dobrý znalec spirituality Terezie z Avily, shrnuje její mariánskou zbožnost slovem: Maria je *“Matka mého přítele”*. Terezin “primus intimus”, “první a nejvlastnější” partner jejího nehlubšího nitra, zůstává Kristus, ale právě proto zůstává jí i Maria důležitou. Avšak pak nemusí být považována za “nepřístupnou Královnou nebe”; smí zůstat věřící, která jako my se musela ptát, mohla se polekat a mnohdy nerozuměla ...; ona pak smí, jak nás učí druhé Vatikánum, jít “cestou poutníka víry”, smí být “pravzorem Církve” a “sestrou věřících”.

Do mého diskusního kroužku vstoupil pohyb: U jedněch nadechnutí a : *“Vždyť já si přece nestojím tak špatně!”*, u druhých povážlivé pokyvování hlavou - a hlavně otázky, docela poctivé, dosud zadržované otázky, které se nyní odvažujeme vyslovit ...

* Druhá úvaha je z nedávno vyšlé knihy autora “Ehrlich fromm sein. Geistliches Leben aus den Quellen des Karmel (Být čestně zbožný. Duchovní život z pramenů Karmelu), Benno-Verlag, Leipzig”.

6. EDIČNÍ PLÁN

červenec - prosinec 1993

Brožura: Stopy života s mapou - přehled o světcích „desetiletí“	6/93
Zpěvník ke kazetám rozjímavého růžence	7/93
Zpěvník ke kazetám p. Lutky: PM a Neposkvrněná	7/93
Raniero Cantalamessa: Poslušnost	8/93
Otec Jeroným: Protože navždy trvá dlouho	8/93
Kardinál Godfried Danneels: Kristus nebo vodnář ?	9/93
Peter Köster: Hledejte moji tvář	9/93
Santino Scapin - Bruno Secondin: Titus Brandsma, učitel lidskosti, mučedník svobody	9/93
Reinhard Abeln, Anton Kner: Neboj se !	9/93
Philippe Ferlay: Modlitba blah. Alžběty od Nejsvětější Trojice - můj Bože v Trojici, Tobě se klaním.	10/93
Philippe Madre: Ale zbav nás od zlého	11/93
Reinhard Abeln, Anton Kner: Umírání znamená loučení	11/93

Časopis rozšiřujeme bezplatně. Pokud by mohl někdo sponzorsky přispět na úhradu výrobních nákladů, může zaslat svůj příspěvek na číslo účtu: 307 87 56 - 258 / 0800 u České spořitelny a.s. Jindřichův Hradec, nebo poukázkou na adresu:

Řád karmelitánů
Kostelní Vydří 58
380 01 Dačice

s označením: Časopis Karmel

Karmel - Časopis Řádu bratří blahoslavené Panny Marie Karmelské se sídlem v Kostelním Vydří. Vydává Karmelitánský klášter tamtéž. Odpovědný redaktor : P.Vojtěch Kodet. Tisk agodat-RETIA Jindřichův Hradec.
ISSN - KARMEL 1210 - 499 X